

הארט השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת שמיני תשפ"ב

שבת פרה

גליון: 104

א לעבטיגער שבת

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

הזהירות במאכלים

השבוע אנו קוראים בפרשה על כשרות וטהרת המאכלים. פרק שלם עם מ"ז פסוקים מפרט לנו התורה על החיות, העופות והדגים הנאכלים, ועוד על הזהירות במה שאנו מכניסים לפינו. וכך כותב המדרש (ויקרא רבה י"ג יב): אמר רבי תנחום בר חנילאי: משל לרופא שנכנס לבקר שני חולים, אחד שיש בו כדי לחיים, ואחד שאין בו כדי לחיים. זה שיש בו כדי לחיים, אמר להם: דבר פלוני יאכל, ודבר פלוני לא יאכל. זה שאין בו כדי לחיים אמר להם: כל מה שירצה לאכול תנו לו. כך אומות העולם, שאינם לחיי העולם הבא כתוב בהם: "כירק עשב נתתי לכם את כל". אבל ישראל שהם לחיי העולם הבא אמר: "זאת החיה אשר תאכל", אך את זה לא תאכל".

מעליותא של עם ישראל

וכך נכתב בפרשייתנו על איסור מאכלים אסורים: "כי אני ה' המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלוקים והייתם קדושים כי קדוש אני".

רש"י בפירושו השני כותב על כך: 'דבר אחר, כי אני ה' המעלה אתכם, בכולן כתיב והוצאתי, וכאן כתיב המעלה, תנא דבי רבי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כשאר אומות, דיים. ומעליותא היא גבייהו, זהו לשון מעלה'.

הוא אומר, שהזהירות ממאכלות אסורים, לא לטמא את עצמינו בשרצים ועוד, היווה איפה ציר מרכזי ביציאתנו ממצרים.

ואפשר להוסיף בדברי רש"י, שאדרבה: הזהירות ממאכלות האסורים מעלה אותנו ומקרב אותנו לאבינו שבשמים, שהמזון מתהפך לניזון (ליקו"מ קכ"ט), ובכוח המאכלים אנו יכולים לעבוד אותו וית' ולהתרומם על ידי כך.

ובליקוטי מוהר"ן (עז ב): "על ידי אכילה בקדושה ובריאות שמים, על ידי זה נעשה הפה בבחינת קומת האדם, וזוכה על ידי זה לבחינת שכונה מדברת מתוך גורו". וכבר מובא באריכות בדבריהם ובספרים הק', על מעלת אכילת האדם בכשרות ובמתנות, והשפעתו הגדולה על נפש האדם.

פנימיות סימני מעלה גרה ומפריס פרסה

סימנים נחנה לנו תורה בחיות עופות ודגים, מה מותרים לנו לאכול ומה אסורים.

מוהר"ת ב'ליקוטי הלכות' מבאר בפנימיות סימנים אלו, והקשר מן - לעבודת השם של האדם. בהלכות 'סימני בהמה וחיה טהורה' (הלכה א. אוצר היראה אכילה צח), מסביר: שידוע שבהמות וחיות טהורות הם מבחינת נוגה, בחינת תרגום, שהוא מעורב טוב ורע, והמינים הטמאים הם כולו רע.

לכך סימני הטהרה, שהיא 'מעלת גרה'. שהרי זאת ידוע שבכל הדברים שבעולם יש שם ניצוצי קדושה, ומתעלים מדרגת צומח לדרגת חי, ע"י שהחי אוכל את הצומח, שהוא דרגה יותר גבוהה, אך עיקר השלימות הוא שיעלה ל'מדבר', וזהו 'מעלה גרה' שהמאכלים חוזרים ועולים מבטן הבהמה אל צאורה ואל פיה, ששם סמוכים ביותר לכלי הדיבור,

פניני הפרשה

"ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל"

(א. ט.)

בדברי רש"י: שאותו היום היה ראש חודש ניסן.

אפ"ל ע"פ המובא (ליקו"מ ל"ט ב): בדברי חז"ל (ר"ה ב): ניסן ראש השנה למלכים. ואז ממנין כל המלכים למעלה, ובוודאי נותנין מתנות לכל אחד ואחד שממליכין אותו, והשם יתברך יתן לנו גם מלך ומנהיג, רועה נאמן שיוכל להאיר בנו'. וזהו: 'קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל', שהרועה הנאמן - משה רבינו נתן להם מתנות, וכמובא בחז"ל על פסוק זה, שיום זה נטל עשר עטרות, וביניהם: ראשון לנשיאים, לכהונה, לעבודה. ועיין גם בליקו"מ (תורה י"ז) על גנוסיה דמלכא.

"ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל"

(א. ט.)

'שמיני' הוא מעל הספירות כידוע, 'עולם הבינה', אך משפיעה לכלל הספירות המתחלת מ'חסד' ומסתיימת ב'מלכות', וזה: 'ביום השמיני' - ספירת הבינה, 'לאהרן ולבניו' רומז למידת 'החסד' - אהבה. ראשית הספירות, 'ולזקני ישראל', רומז לספירת המלכות ע"פ המובא (ליקו"מ כ"ז): 'זקן זה קנה חכמה - הקנה מוציא קול'. 'ומלכות - פה', (פתח אליהו).

"ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל"

(א. ט.)

אפ"ל ע"פ המובא (ליקו"מ נ"ו): שעל ידי התורה קוראים לחי החיים. ומכניסים אלוקותו יתברך לתוך הצמצומים שהם הימים, והתורה מכרזת, מוכיחה וצועקת: 'עד מתי פתיים תאהבון פתי'.

וזהו הדגשו של 'ביום השמיני' כלל הימים - המידות והצמצומים, של בניי שמשמונה ימים נכללים בהקב"ה ע"י הברית מילה, וכמובא בזוהר (אמור צא. א): שבני ישראל משמונה ימים נדבקים בשמו ורשומים בשמו והם שלו, כמו שנאמר ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ.

'קרא משה' רומז על קריאתו של התורה, שהוא ענינו של משה. 'לאהרן ולבניו' רומז על אזהרתה מדבר עבירה - שהקריבו כאן הקרבנות עבור חטא העגל כמובא בדברי רש"י עה"פ 'קח לך עגל בן בקר לחטאת'.

ובהמשך: 'ולזקני ישראל' רומז על המשך הכרזת התורה המכנסת - אריכות ימים בתוספת קדושה, ככתוב על אברהם: 'ואברהם זקן בא בימים', שזה נמשך מכוח התורה, כמובא (ליקו"מ ס). וכן (ליקו"מ ד' ח): 'שצריך האדם כל מה שמזקין להוסיף אור קדושה ודעת, וזה ע"י התורה כמובא שם מאמרו: 'זקני תלמידי חכמים כל זמן שמזקינים דעתם מתישבת עליהן'.

ואפשר להסמיך לכאן הכתוב בהמשך: 'כי היום ה' נראה אליכם' שבכוח 'היום' שהם הכלים והצמצומים - 'ה' נראה אליכם' ממשיכים את חי החיים - את השי"ת, כמובא שם בתורה בליקוטי מוהר"ן.

וזה כוח תורת משה רבינו, שממשיכים את הקב"ה, מכפרת ומרחקת האדם מהחטא, ומזהירה בו תוספת קדושה ודעת.

שהוא מקום הנפש בבחינת: נפשי יצאה בדברו. וסימן 'מפרסת פרסה' רומזת; שכל המינים הטהורים יש בהם מעט טוב, לכך חיות הנפש המלובשת בהם בוקע ברגליהם, כי עיקר קיום האדם הוא על רגליו שהם מעמידי הגוף, וההפרש בין גדר אדם לגדר בהמה ניכר ביותר בעמידת רגליהם. ולכך ניכר ההפרש שבין טהורים לטמאים ג"כ ברגליהם.

כי בבהמות וחיות טהורים, ניצוצות הנפשות שנפלו לשם אינה כבושה ונתפסת שם כ"כ, ע"כ החיות בוקע ויוצא דרך הרגלים, ששם הוא בחינת התלבשות הנפש, כי הרגלין הם גם בבחינת דיבור - נפש, בבחינת 'צדק תדברו', בבחינת 'צדק יקראו לרגלו'. וזהו הסימן של 'מפריס פרסה' שנסדקו הרגליים ע"י הביקוע, אבל בטמאים הם נתפסים שם מאוד, עד שאינם יכולים לבקוע ולייצא כלל, וע"כ פרסותיהם קלוטות.

ועיין עוד ב'ליקוטי עצות המשולש' (אכילה קז קיג ק"ח ועוד) בסוד סימני עוף טהור ודגים, ואיסור אכילת תולעים ורמשים, בדברי מוהר"ת, בפנימיות טעמי הסימנים והאיסורים ודרכי העבודה הנלמדים מכך.

למה יוחנן כהן גדול יצא לתרבות רעה!?

ועד כמה יש לנו להזהר במאכלי האדם, נוכל ללמוד מהמסופר בגמרא (ברכות כט). על יוחנן כהן גדול שאחרי שמונים שנות כהונה גדולה, בהם היה נכנס ויוצא בשלום מקודש הקדשים, מכל מקום לעת זקנותו הוא נעשה צדוקי. וכבר הקשו ועמדו על איך יתכן שאדם צדיק ומקודש כמוהו ייהפך ביום אחד לרשע.

כותב האר"י הק' (ש"ע האר"י דברים השייכים בסעודה ח) לבאר ענין זה, בהקדם יסוד גדול, שבכל מזון שאדם אוכל ישנם ניצוצות ונשמות מגולגלות, ועם ברכה כראוי ואכילה כהלכה האדם מפריד את הטוב מהרע.

ועיין בליקוטי הלכות (שכירות פועלים ב, ד): יש לגולגלי נשמות בבהמות וחיות כידוע, וכמו שאמר הבעל-שם-טוב ז"ל: אוכלים בני אדם, ושותים בני אדם, ורוכבים על בני אדם, כי בכל מקום יש ניצוצי נשמות בני אדם. ולפי זה ביאר האר"י, שזו הייתה אחת הסיבות שיוחנן כהן גדול נהפך לצדוקי, כי הוא אכל מאכל שבו היה מגולגל אדם רשע, ולא תיקן את נשמת אותו רשע ולכן הושפע לרעה. (ויעיין בספר טיב הקהילה תשע"ח פ' שמיני).

הזהירות ממאכלות אסורות בשבי הידוני

חיה זה בשנת תש"ח, נלקח רבי שמואל שפירא יחד עם תושבי העיר עתיקה בירושלים, ועוד מאנשי שלומנו חסידי ברסלב לעבר השבי הידוני - אום ג'מאאל' - לא הרחק מכבש רבת עמון-עירק.

תלאות רבות עבר רבי שמואל בשבי, אך דווקא בכאן נראתה עוז גבורתו ואצילות רוחו. כהודי ירא וחרד הקפיד בעת שהותו במדבר צלמוות לשמור על הידורי הכשרות, לכל יכשל חלילה במאכלות אסורות. וכך מספר חברו לשבי רבי נפתלי בורנשטיין - ששהה עמו יחד במחנה השבוים. היה זה בעת סעודה שקיבלו שכללה 'ששה ב'סקוטיים' (ייצור משנת תש"ב - שהוגשו לשבוים בשנת תש"ח), שהיו קשים כאבנים ומלאים במלחים. שעות רבות ישבו, ופורר את מנת הביסקוויטים הזעומה לפירורים דקים, ובידר אותם שוב ושוב שלא יכשל חלילה באכילת איסור, ורק לאחר שוויזא זאת הכניסו לפיו הטהור.

המשך פניני הפרשה

"ויקראו כל העדה ויעמדו לפני ה'" (ט. ה)

בילפני ה" כתוב: **ויעמדו**, שרומז על היראה שצריך להיות בעמדו לפני ה'. וככתוב ביהלכות תפילה על עמידה של תפילה (שו"ע צ"ג ב): **לא יעמוד להתפלל אלא באימה והכנעה** ובדברי המ"ב, שנאמר: **ועבדו את ה' ביראה**.

"זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'" (טו. ו)

על האדם לעשות את שלו בתמימות ופשיטות, לאחר מכן זוכה להארה, **לירא אליכם כבוד ה'**. ע"י **איתערותא דלתתא** נמשך **איתערותא דלעילא**. **פתחו לי פתח כחודו של מחט ואפתח אני לכם פתח שעגלות וקרונות וכנסים בו'**, (מדרש שהש"ר פ"ה).

"ויקראו בני אהרן את הדם אליו ויטבלו אצבעו בדם... ואת הדם יצק אל יסוד המזבח" (ט. ט)

לכאורה יש לדייק למה כתוב שלושה פעמים **דם**. ואפ"ל ע"פ דברי חז"ל: **שלושה ביצר הרע: הוא שטן, הוא יצר הרע, הוא מלאך המות**. והרי קרבן זה **כיפר על חטא העגל**, וכתוצאה מחטא העגל נמשכו כל העוונות הייסורים והמיתה, וכאן בא לכפר, ע"י **הדם שמרצה**, רמז; בשלושה פעמים **דם**.

"וישחט את העלה וימצאו בני אהרן את הדם... ואת העלה המצאו" (י"ב י"ג)

דברי רש"י: **וימצאו לשון הושטה והזמנה**. אפ"ל שבכאן ביטוי הראשון לעבודת אהרן, שזה **בית אב** להמשך עבודותיו בקודש, **לימדנו הכתוב מגודל מעלת הכנה לדבר מצוה - שיש לעשות לכך הכנה והזמנה לדבר מצוה**. **ויבקרבו עולה** שזה **כליל לה'**, הרומז לעבודת השם, כופל הכתוב: **ב' פעמים וימצאו** שבכאן יש להדר בכך ביותר, וכמובא בדבי חז"ל על הכנה לתפילה של חסידים הראשונים. וכמו שאומרים: **לשם יחוד** בטרם המצווה.

"ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם" (ט כ"ג)

אפ"ל ע"פ המובא (ליקו"מ ל"ו): כשהקב"ה מעיד את שמים על עם ישראל, מצטייר הארץ שירוד מלמעלה לברכה. וזה: **ויברכו את העם** - ובכך **ירא כבוד ה' אליהם** שהברכה הצטיירה לטובה ולברכה, וכמובא בדברי רש"י.

"אש זרה אשר לא צוה ה'" (י. א)

מקודם זה רק **אש זרה**, עדיין אינו אומר לו לעבור על רצון ה', אך לאחר מכן זה נהיה **אשר לא צוה ה'** לעשות דברים שהם לא ציווי ה', וכמובא בדברי חז"ל על היצר שמתחיל מהקל אל הכבד.

"ועל פני כל העם אכבד" (י. ג)

מכאן נוכל ללמוד **שיברוב עם הדרת מלך**, וכדיוקו של מקרא: **על פני כל העם** - שזה רוב עם - **אכבד** - **אתכבד**.

"יודים אהרן" (י. ג)

"יודים" גמטריא **יששים**. ובמדרש (שה"ש ג י"א): **ששים אותיות שבברכת כהנים מגבירין את ישראל**. ואפ"ל שבכוח שתיקתו זכה להמשיך את הברכות לעם ישראל שבברכת כהנים הרמוז בתבנית **יודים**. וכמובא בחז"ל (פסיקתא רבתי מ"ח): **שאלמלא קרא איוב תגר על ייסוריו, כשם שאומרים: אלוקי אברהם, אלוקי יצחק ואלוקי יעקב היו אומרים - ואלוקי איוב, א"כ רואים מכאן שבקבלת הייסורים באהבה, מתברכין בו, כי הרי הברכות היו מסורים בידי האבות. ובכך זכה אהרן להמשיך ברכת כהנים לבניו, בכוח היודים - שתיקה, זכה ליודים - ששים אותיות שבברכת כהנים**.

זוית ראיה

תלמודי ישיבת "אהבת משה" אצל הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל

יגעת ומצאת תאמין

"ופעם אחת חישב רבינו זכרונו לברכה, מה שהאדם צריך ללמוד בכל יום עד שאין היום מספיק, דהיינו לגמור בכל שנה ש"ס...

ורצונו תמיד היה ללמוד הספר או הפוסק שלומד כסדר מראשו לסופו... ואחר כך יתחיל פעם שני ויגמור אותו כולו, וכן פעם אחר פעם".

(שיחות הר"ן)

"אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו"

סיפורים מאירים

סיפורי פרשה במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו ז"ע

"ויהי ביום השמיני" (ויקרא ט א)
"הוא ראש חודש ניסן" (רש"י)

לידת רבינו בראש חודש ניסן

היה זה בראש חודש ניסן שנת תקל"ב, הופיע האור הגדול, ביום זה נולד בביתו של הבעל שם טוב במעזיבוז, נכדו הקדוש "נחמן", בנו של הצדיק רבי שמחה ואמו הצדקנית מרת פייגא. רבי שמחה, אביו של רבינו, היה בנו של רבי נחמן מהורדנאק, נאמן ביתו ומתלמידיו המובהרים של הבעל שם טוב.

אמו, מרת פייגא, הייתה בתו של אדל הצדקנית, שהייתה בתו הנודעת של הבעל שם טוב. כבר מיד שנולד, יצקה אמו על ידיו מים שלש פעמים לסירוגין, וכמו כן כל אימת שהקיץ משנתו לאכול, נטלה את ידיו כד"ן.

עוד מסופר; כי אמו הכינה מבעוד מועד כובע לידה, ומיד כשיצא לאוויר העולם כסתה בו את ראשו.

הברית התקיימה בשבת הגדול, בשמחה השתתפו אורחים רמים ונשגבים, תלמידי הבעל שם טוב והמגיד ממעזריטש. ביניהם - רבי ברוך ממעזיבוז ורבי אפרים מסדליקוב בעל "דגל מחנה אפרים". שני צדיקים אלו דודי הרך הנימול היו, אחי אמו.

לאחר הברית ניגש רבי ברוך ממעזיבוז והסתכל בצורתו של התינוק. מספר דקות הביט בפנים ולהבות פני הילד, ולאחר מכן הכריז באזני הוריו, כי ילד זה לגדלות נוצר, וכי אוצר הוא בקרבו מעלות וסגולות נדירות. בהזדמנות זו אף איחל להוריו הצדיקים כי יזכו לגדל את בנם לתורה, לחופה ולמעשים טובים.

שמו של הרך הנימול נקרא נחמן, על שם סבו הגדול רבי נחמן מהורדנאק זכותו יגן עלינו.

"ויצאו ויברכו את העם" (ט. כ"ג)

ברכה ופקידה בזכות השמנת

הזדמן פעם רבי אברהם ב"ר נחמן לעיר בארדיטשוב, ושהה שם יחדיו עם אנשי שלומנו בעיר, ששמעו את דיבוריו המלהיבים.

כפי הידוע היה - רבי אברהם ב"ר נחמן חולה במעיו, ומאוד סבל מכך, ושמנת חלב (סמעיטניץ), הקלו לו במעט מסבלו.

ביקש רבי אברהם מאנשי שלומנו להשיג לו מעט משמנת זו.

שכנה אחת שגרה בסמיכות - שמעה זאת, והציעה להביא את השמנת, אך התנתה זאת בתנאי, שתקבל בקרבן הבטחה מרבי אברהם ב"ר נחמן להיפקד בזרע של קיימא, לאחר שנים מרובות שלא נפקדה בבנים.

כשמעו זאת רבי אברהם, התבטא כמה פעמים באמרו: **"איזה שמנת יקרה היא זאת"...** אך לאחר מכן סיים בברכתו: **"נו, שתיתן, שתיתן"**.

שכנה זו הביאה את השמנת היקרה, ואכן זכתה להיפקד בפרי בטן.

את זה תאכלו" (י"א ט)

אוכל כשר במחנה

היה זה במחנה העקורים 'באד ריכנהלד' בגרמניה, אשר היווה כעין עיר-מקלט לשרידי האדם ששרדו וניצלו ממחנות ההשמדה לאחר השואה האיומה.

במחנה זה שהה גם החסיד והמשפיע הגדול רבי לוי יצחק בנדר, אשר ביחד עם האדמו"ר מצאנו קלוזינבורג ששהה גם במחנה פעלו גדולות ונצורות.

אירע פעם לפני חג השבועות, באחד מבאי המחנה שהחל למכור מאכלות אסורים במחיר מוזל.

ר' לוי יצחק שלח מיד להכריז על אסיפה רבתי שתקיים בליל החג לפני עלות השחר.

עת רצון הייתה השעה ההיא... בחג מתן תורה לפני עלות השחר... רוח של קדושה וטהרה אפפה את כל המחנה, והציבור התכנס בהמוניו לקול קריאתו. בעלות על הבימה החל ר' לוי יצחק לעורר בקול קרוע ומורתח על עצם קדושת היום הזה, בו נהיינו לעם לה' אלוקינו. הוא הרבה לתאר את גדול מעלת יקרת נשמתו של כל איש מישראל חלק אלוקי ממעל, בהוסיפו כהנה וכהנה דיבורים נעלים בעניין נשגב זה.

לסיום דבריו זעק: **"יהודים יקרים ואהובים, בנים אתם לה' אלוקים! בקרבכם שוכנות נשמות נעלות וקדושות, חצובות ממקום נעלה ונשגב מאין כמותו, מתחת כיסא כבודו יתברך... והוא אשר בחר בנו מכל העמים, קדשנו במצוותיו, ואסר עלינו להתגלע במאכלות אסורים, ובכך פרושים אנו ומיוחדים מכל העמים אשר על פני האדמה..."**

יאנא אחים! - סיים בקול תקיף - **מקבל אני על עצמי לספק לכם מזון כשר כפי הנדרש ללא האמרת המחירים, אך את הטרף הרחיקו ממחכם!**

ולאחר הדברים הנוכחים האלו, שחדרו עמוק לליבותיהם לא העזו אף איש לרכוש מזון לא כשר.

מן הקצור מהא' לשיקף הקצרים | חמש דקות גדולות

לדלים יקרים! קְשָׁנוּ שוֹמְעִים עַל צְדִיקִים שֶׁהִסְפִּיקוּ הִרְבֵּה בַיּוֹם חַיִּיהֶם, יֵשׁ לָנוּ לְדַעַת, שֶׁהִקְפָּק בָּא מִדְּקוֹת בּוֹדְדוֹת. עוֹד דְּקָה, וְעוֹד דְּקָה, וְכֵן מְרִוּחִים אֶת הַזְּמַן הַיָּקָר.

הִיָּה זֶה פֶּעַם בְּיוֹם שְׂשׂוּי עֶרֶב שֶׁבֶת קִדְשׁ, וְרַבִּי נַחְמָן מְסַלְשֵׁין הִיָּה אֶצֶל רַבּוֹ רַבִּי יִתְּן מִבְּרִסְרָב, שֶׁהִיָּה מְאֹד עֵסוּק בְּהַקְנִיטוֹ לְשֶׁבֶת קִדְשׁ. לְפִתְעָה נִגְמַד רַבִּי יִתְּן לֵיָּד הַמְּזוּזָה, הַשְּׂעִי עֲלֶיהָ רִאשׁוֹ וְאָמַר לְתַלְמִידוֹ: נַחְמָן תּוֹדֵעַ לִי בְּעוֹד חֲמֵשׁ דְּקוֹת.

וְכֵן הֵחַל רַבִּי יִתְּן לְהַתְּפִלֵּל וּלְהַתְּבַדֵּד לְיַד הַמְּזוּזָה, קְשָׁעִינוּ עֲצוּמוֹת וְסִגּוּרוֹת.

תָּמָה רַבִּי נַחְמָן לְעַצְמוֹ: חֲמֵשׁ דְּקוֹת! מַה אֶפְשֶׁר לְהִסְפִּיק בְּחֲמֵשׁ דְּקוֹת! ?

וּכְאֵלוּ קָרָא אֶת מַחְשְׁבוֹתָיו, זָעַק לְעַבְרוֹ: נַחְמָן גְּרוֹזִיעַ פִּינְעָף מִינּוּטִי! "נַחְמָן חֲמֵשׁ דְּקוֹת גְּדוֹלוֹת!"

וּבְהִבְטָאוֹ עַל חֲשִׁיבוֹת שֶׁל תְּפִלָּה וְהַתְּבַדְּדוֹת אֶפְלָו רַק חֲמֵשׁ דְּקוֹת. וְכִשְׁפָּנוּ נִגְמַר וְנַחְשִׁיב אֶת הַדְּקוֹת הַבּוֹדְדוֹת שֶׁלָּנוּ, חֲדָקוֹת שֶׁאֵנִי עוֹשִׂים בְּהֶם דְּבָרִים טוֹבִים, כֵּן נֶצְבֵּר עוֹד וְעוֹד דְּקוֹת עִם דְּבָרִים טוֹבִים, וְכֵן תִּמְלָאוּ לָנוּ שְׁעוֹת וְיָמִים מְלֵאִים וְגְדוּשִׁים.